

УДК 392.1 (477.86)

Леся ГОРОШКО-ПОГОРЕЦЬКА

ДОПОЛОВОГА ОБРЯДОВІСТЬ ЖИТЕЛІВ ПОКУТТЯ: ПРИКМЕТИ, НАСТАНОВИ, ПЕРЕСТОРОГИ

На підставі опублікованих джерел і польових матеріалів розглянуто допологову обрядовість жителів Покуття. Порівняльний аналіз обрядових явищ дає змогу констатувати, що розглянутий етнолокальний варіант родильної звичаєвості Покуття має питомі українські риси, зберігаючи при цьому самобутній вияв.

Ключові слова: вагітна, дитина, пологи, прикмети, перестороги, настанови, Покуття.

© Л. ГОРОШКО-ПОГОРЕЦЬКА, 2017

ISSN 1028-5091. Народознавчі зошити. № 1 (133), 2017

Покуття — порівняно невеликий етнографічний район, який межує з Опіллям, Поділлям, Бойківщиною, Гуцульщиною і Буковиною. Цей самобутній куточок Івано-Франківської області здавна зацікавив дослідників народних традицій, і науковий інтерес щодо цих теренів не згасає досі. Завдяки зусиллям збирачів народної звичаєвості, які у різний час відвідували терени Покуття, нині маємо значний польовий доробок, що може стати підвалинами ґрунтового дослідження різних ділянок традиційної культури мешканців цього краю. Поміж цими, без сумніву, вартісними, а подекуди й унікальними записами можна відшукати й деякі відомості, які стосуються родильної звичаєвості. Серед таких досліджень варто відзначити праці О. Кольберґа [21, s. 208—213; 22, s. 150—151, 174—178], К. Мрочка [23, s. 490—492, 586], С. Пьотровіча [24, s. 123, 217, 218, 220, 221, 232], М. Паньківа [1, арк. 1—188], С. Гвоздевич [10, с. 280; 14, с. 113, 117, 118], В. Возняка [7, с. 135]. До цього етнографічного доробку хочу долучити й власні матеріали нещодавніх польових розслідувань на Покутті (села Коломийського, Городенківського, Снятинського, Тлумацького і Тисменицького р-нів), які було при-збирано під час історико-етнографічних експедицій Інституту народознавства НАН України (2013—2014 рр.), а також матеріали моїх колег [2, арк. 1—116; 3, арк. 1—164; 4, арк. 1—117], на підставі яких спробую висвітлити низку звичаєво-обрядових реалій, які супроводжували вагітність жінки на Покутті.

За народними віруваннями, які на Покутті не втрапили своєї актуальності досі, безпосередній стосунок до перебігу пологів, фізичних і моральних якостей майбутнього немовляти має поведінка жінки під час вагітності. Відтак впродовж усього терміну виношування дитини майбутня мати і представники її найближчого оточення дотримувались низки звичаїв, настанов і пересторог, які й мали забезпечити щасливу вагітність і подальші легкі пологи. Деякі з цих чинностей мали цілком прагматичне підґрунтя. Інші ж і досі пояснюють, спираючись на забобонні уявлення і вірування, порушення яких начебто й спричиняє небажані наслідки: ускладнені пологи чи смерть матері або дитини, моральні і фізичні особливості немовляти тощо.

І в минулому, і тепер вагітних не обмежують у виконанні звичної роботи, але жінці «при надії» не радять надто важко працювати, «шоби в собі шос не підорвала» [2, арк. 4, 12, 20, 67, 79, 104; 4, арк. 22, 43]. А що такі випадки траплялись, свідчать деякі етнографічні матеріали. Так, у записах О. Кольберґа кін. XIX ст.

Іл. 1. Вагітна жінка за пранням. Село Ліски Коломийського р-ну Фото автора. 2013 р.

із Городенківщини вміщено опис засобу, до якого вдавались, коли вагітна жінка підірвалась. У мисці підпалювали горілку, вкидали туди лушпиння цибулі, і вагітна стояла над цією мискою, допоки плід не піднімався догори (с. Чортовець) [22, s. 174]. У с. Бортники на Тлумаччині задля полегшення стану майбутньої матері слід було потовкти корінь або стебло ротиків і прикласти до попереку або підчеревини жінки (записи С. Пьотровіча) [24, s. 220]. Сучасні польові розсліди на Покутті поповнили ці записи забороною вагітній мочити полотно у воді, аби не переохолодитись (с. Великий Ключів Коломийського р-ну) [2, арк. 79].

Але якщо вагітна жінка, почувачись добре, може зважувати що саме їй робити у будній день, то скрізь на Покутті її застерігають працювати у святкові і недільні дні, оскільки це може призвести до фізичних вад у розвитку дитини і нашкодити їй самій. У Будиліві на Снятинщині вважають, що дитина матиме скалічену руку, якщо на свята майбутня мама жатиме серпом [2, арк. 110]. У Тишківцях на Городенківщині застерігали у день, коли є на «календарі хрестик», тіпати конопля, аби відтак дитина не мала висипу на тілі й обличчі. У цьому ж селі пошановували 9-й четвер і 10-ту п'ятницю по Великодні. Якщо ж вагітна нехтувала забороною прати, тіпати, прясти і шити у ці дні, то могла мати «волокну на пальцях» — нариви, які погано гоїлися [2, арк. 38]. Іл. 1.

Водночас найчастіше «грубу» жінку застерігають шити на свята чи зашивати щось на собі у будь-який час, аби «не пришити» дитині язичка (сс. Баб'янка, Тростянка, Жукотин, Дебеславці, Ліски Коломийського р-ну, с. Белелуя Снятинського р-ну, с. Буківна Тлумачького р-ну) [1, арк. 53; 2, арк. 20, 47, 62, 71, 100, 104; 4, арк. 22]. З цієї ж причини у с. Ліски, що на

Коломийщині, існує пересторога вагітній під час шиття тримати нитку в роті [2, арк. 62]. Вади у мові або й цілковита німота можуть виникнути у дитини й у тому випадку, якщо мати приховує вагітність від сторонніх. Такі застереження досі побутують скрізь на досліджуваному терені. Цю ж настанову наприкінці ХІХ ст. на Снятинщині нотував і К. Мрочко. Відтак, якщо жінка відчула, що перебуває у благословенному стані, їй радять «не відпиратися», «не таїти» або й відразу «сі признавати» цікавій сусідці, аби відтак дитина «скоро заговорила» [2, арк. 5, 12, 21, 31, 38, 48, 62, 104, 110; 4, арк. 8, 17, 22, 38, 42; 23, s. 490]. Інше вірування у Чортовці на Городенківщині занотував О. Кольберг. У ІІ пол. ХІХ ст. тут вірили, що жінці не варто обговорювати майбутні пологи з будь-ким, окрім бабиповитухи, оскільки зайві розмови на цю тему можуть ускладнити народження дитини [21, s. 208].

Важкі пологи чи вади у розвитку дитини можуть трапитись у разі порушення й низки інших настанов. Так, аби важко не народжувати і щоб дитина не обмоталась пуповиною, вагітній не радять переступати шнурки, ланцюги і перелазити через плоти [2, арк. 5, 20, 47, 67, 95, 100, 104; 3, арк. 27; 4, арк. 43; 10, с. 280]. Цікаву аналогію до цієї настанови занотовано у с. Вікняни на Тлумаччині: тут жінку, що «така ходит», застерігають бувати у грядках з огірками й гарбузами, оскільки їхнє огудиння плететься, а відтак дитина може заплутатись у пуповині [4, арк. 8]. Якщо майбутня мати «задивляється» на хворих, з фізичними вадами людей чи «заслуховується» когось не надто мудрого, новонароджена дитина може успадкувати ці якості [1, арк. 53; 2, арк. 5, 12, 21, 48, 61, 100; 4, арк. 8, 32]. Схожим чином жінку «при надії» застерігають ходити на похорон, аби вона не дивилась і навіть не думала про покійного. Бо внаслідок цього, як вірять, новонароджена дитина буде блідою, жовтою і хворобливою. Якщо ж вагітна жінка має гостру потребу таки піти до скорботної оселі, їй радять завше пам'ятати, в якому стані вона перебуває, не дивитися на мерця або спершу глянути на образ, мати біля себе шматок червоної тканини чи прив'язати червону нитку на мизинний палець. Подекуди ж вагітній радять з обереговою метою постійно ходити з червоною ниткою на руці, мати при собі часник (сс. Ліски, Баб'янка, Залуччя, Дебеславці Коломийського р-ну, с. Будилів Снятинського р-ну, с. Вікняни Тлумачького р-ну) [2, арк. 21, 61, 95, 100, 110; 4, арк. 8].

Дитина з фізичними вадами, як вірять, може з'явитись на світ і в тому випадку, якщо вагітна жінка злякається вогню, якоїсь тварини або чогось іншого, й особливо якщо торкнеться свого тіла. Саме в цьому місці дитина начебто матиме вогняну пляму або знак, який за формою нагадуватиме винуватця переляку. Аби запобігти цьому, подекуди змалку дівчаток привчають у разі переляку «хапатися» будь-де, окрім обличчя (с. Джурків Коломийського р-ну) [1, арк. 53; 2, арк. 5, 21, 38, 47, 61, 100, 104; 4, арк. 17, 32]. Інші шкірні недуги, зокрема чиряки, можуть з'явитись на тілі дитини, якщо під час вагітності жінка носитиме щось у кишнях (с. Угорники Коломийського р-ну). А от кошулю — своєрідний шкірний висип — дитина матиме, якщо її майбутня мати наступить на кротовиння або мурашник (с. Тишківці Городенківського р-ну) [2, арк. 31, 38]. Подекуди вагітну жінку і досі застерігають виливати воду через поріг, аби дитина під час положів не захлиснулась навколоплідними водами (с. Великий Ключів Коломийського р-ну), не була «слинявою», «капарною» і не зригувала (с. Джурків, Велика Кам'янка Коломийського р-ну, с. Вікняни Тлумацького р-ну) [2, арк. 4, 12, 79; 4, арк. 8], і прикривати обличчя у разі неприємного запаху, аби дитині відтак «не смерділо з писка» (с. Вікняни Тлумацького р-ну) [4, арк. 8]. Іл. 2.

Поширеною пересторогою є приготування одягу дитині ще до її появи на світ. Скрізь в обстежених селах наголосили, що нехтування заборонаю може призвести до смерті немовляти [1, арк. 53; 2, арк. 5, 21, 31, 48, 62, 104, 110; 4, арк. 8]. А от з-поміж рідкісних згадок варто згадати, про заборону вагітній споживати зрослі докупи плоди, щоб не спричинити народження двійнят¹ (с. Угорники Коломийського р-ну, с. Долина Тлумацького р-ну). Також вагітну застерігають брати до рук по три речі одночасно, аби немовля не мало «три духи», внаслідок чого, як вірять, «та дитина не живе» (с. Джурків Коломийського р-ну) [2, арк. 5, 31; 4, арк. 32]. У минулому засторога була поширенішою, про що довідуємось із запису О. Кольберга у с. Іспас (нині — с. Спас на Коломийщині). Тут вірили, що новонароджене маля хворітиме на «тридухи», тобто важко дихатиме і матиме горб на грудях, коли вагітна дорогою стріне когось із трьома предметами в руках (наприклад три коновки з водою) або двох людей на одному коні.

¹ Семантика цієї настанови пов'язана із загальним негативним ставленням до появи близнят [20, с. 191—193].

Іл. 2. Діти покутян. Село Торговиця Городенківського р-ну (Ілюстрація за виданням: [18, с. 340])

Аби зарадити недужій дитині, у Спасі та сусідніх селах Ключів і Мишин звертались до знахарки, яка вміла примовляти «від тридухів», тобто знала примову, текст якої нікому не розголошувала. Для цього жінка несла дитину до найближчої груші, де її помічник висвердлював у стовбурі три дірочки таким чином, аби стружка потрапляла знахарці у жменю. Два крайні отвори забивали кілочками, а середній залишали відкритим. Після повернення до хати, жінка купала немовля у теплій воді, а тирсу, змочену у воді, видувувала так, аби дитині до вуст потрапило три краплі вологи. Цю процедуру слід було повторити впродовж двох наступних днів [22, с. 175—176].

Низка допологових настанов стосується вдачі майбутньої дитини. Зчасти вважають, що дитина матиме такі моральні якості, які були притаманними її матері під час вагітності. Відтак не радять вагітній копати тварин, аби дитина відтак не копалась або щоб над нею «не збиткували» [2, арк. 20—21, 30, 47]. Якщо вагітна щось поцупить, то дитина і сама буде «злodyюца» або матиме на тілі пляму у формі вкраденого [2, арк. 21, 38, 47, 100]. Суворо застерігають жінку ходити до ворожки, бо народжена дочка може відтак стати відьмою (с. Тишківці Городенківського р-ну, с. Дебеславці Коломийського р-ну) [2, арк. 38, 100]. Тому зазвичай вагітній слід бути доброю, тихою, згідливою і не сваритися, аби такі ж якості успадкувало немовля [1, арк. 53; 2, арк. 30—1; 7, с. 135].

З огляду на особливий статус жінки «в тяжкі», її тимчасову обрядову порубіжність, подекуди на Покутті виробились настанови, які мали на меті оберекти від її можливого шкідливого впливу односельців. До прикладу, вагітна намагалась не переходити комусь дорогу (запис М. Паньківа), не шила весільні вінки, не відвідувала

Іл. 3. Ликерія Храпко з сином Михайлом. Фото 1930-х рр. Село Завалля Снятинського повіту Станіславського воєводства [25]

Іл. 4. Сестрички. Фото 1930-х рр. Село Тишківці Городенківського повіту (Ілюстрація за виданням: [18, с. 346])

породіллю, першою не ступала на ріллю, не засівала ниву і не садила «мандибурку», а йшла на ниву лише вслід за своїм чоловіком [1, арк. 53; 2, арк. 79]. Іл. 3.

Окрім того, скрізь на Покутті намагаються задовольнити будь-яке прохання вагітної. Така настанова, поза сумнівом, виявляє повагу і турботу до майбутньої породіллі, водночас нехтування нею, за віруваннями, може мати негативні наслідки для порушника. Найчастіше оповідають, що в особи, яка пошкодувала чогось вагітній, може занедужати хтось із рідних, зокрема діти, або ж миші понищать найдорожче вбрання у найдошкульнішому місці. Відтак

радять «всю ї дати», якщо ж прохання годі вдоволювати, слід подарувати бодай щось або проказати оберегову формулу «Мое шмаття (одежа) — в твоїй скрині» [1, арк. 53; 2, арк. 4—5, 12, 21, 31, 38, 104; 4, арк. 38]. З-поміж рідкісних оберегових заходів варто згадати звичаї кидати услід вагітній шматок полотна, грудку глини та ін. або лити воду. Щоправда, респонденти застерігають вдаватись до таких заходів. Скажімо, у Джуркові на Коломийщині вважають, якщо за вагітною кинути якусь шматину, це може зашкодити іще не народженій дитині. У Сокирчині Тлумацького р-ну оповіли, що кинута вслід вагітній жінці грудка землі призведе до того, що її майбутня дитина їстиме землю. А от наслідком вилитої води буде завше запісяна дитина [2, арк. 5; 4, арк. 43]. Загалом до вагітної жінки односельці узвичаєно виявляли особливу повагу, а чоловіки при зустрічі ще й знімали капелюха (с. Великий Ключів Коломийського р-ну) [2, арк. 79].

Деякі повір'я, спричинені природною схильністю селян до спостережливості, пов'язані з визначенням статі майбутньої дитини. Найчастіше вірять, що «чиста», «файна на вроду», «біленька», «нетраската на лице» жінка народить сина, а «спухла», «пампулата», «плямаста» матиме дівчинку, яка начебто й «відбирає» у матері красу. Схожим чином у Баб'янці на Коломийщині вірять, що жінка «на хлопчика» має чисті нігті, а «на дівчинку» її нігті вкриваються білими плямками, «цвітуть» [1, арк. 53; 2, арк. 12, 21, 62, 71, 100; 3, арк. 13, 38, 47, 64, 89, 105, 122, 130; 4, арк. 8; 22, s. 174].

«Вгадують», кого носить жінка, і за формою живота. Якщо він має загострену, «дзюбату», «виверчену» форму, сподіваються хлопчика, якщо ж живіт округлий, слід очікувати на дівчинку (с. Джурків, Тростянка, Великий Ключів, Дебеславці Коломийського р-ну, с. Будилів Снятинського р-ну, с. Долина, Сокирчин Тлумацького р-ну). Навпаки витлумачують ці ознаки жителі сіл Ісаків на Тлумаччині, Угорники і Ліски на Коломийщині. В окремих селах згоди обґрунтовують розташуванням дитини у лоні матері («живіт в долину» або «під грудьми», с. Буківна Тлумацького р-ну, с. Стриганці Тисменицького р-ну), щоправда, ймовірно розташування дитини певної статі тут цілком різниться. А от у с. Баб'янка на Коломийщині жінці з великим животом пророкують «поредну» дитину [2, арк. 5, 31, 48, 62, 79, 100, 110; 3, арк. 18, 35, 38, 75, 99, 115, 130; 4, арк. 32].

Подеколи стать немовляти намагалися визначити за кулінарними вподобаннями вагітної. Скажімо, якщо страви жінці до вподоби («як їй панит їда»), у неї буде хлопчик, а вибаглива й перебірлива в їжі народить дівчинку (дані О. Кольберга) [22, с. 174]. У Джуркові на Коломийщині з цією ж метою вагітну несподівано спонукають показати руки: якщо вона поверне долоні донизу, народить хлопчика, у протилежному випадку — дівчинку [2, арк. 5]. Іл. 4.

Окремі занотовані вірування свідчать про те, що в минулому селяни вдавались до низки магічних дій, які мали відтермінувати появу дітей на визначений час або посприяти народженню дітей певної статі. Скажімо, на Коломийщині (с. Баб'янка) оповіли, що жінка не матиме дітей стільки років, скільки пальців «присяде» під час пов'язування жіночого головного убору. Водночас такий засіб запобігання вагітності вважали гріховним, а за покару жінка мала «горіти на тім світі» і їсти своїх ненароджених дітей [2, арк. 21]². Не пускали долі на самоплив і у Великому Ключеві. Тут молодята, які хотіли «забезпечити» собі появу сина, клали до шлюбного ложа чоловічу шапку, а покладена під подушку хустинка мала «посприяти» у народженні донечки [2, арк. 78].

Такі «маніпуляції» іноді переслідували цілком прагматичну мету, позаяк у минулому частіше бажали народження синів, бо доньки потребували великого приданого, відділення якого матеріально послаблювало господарство батьків. А оскільки сини ще й продовжували «фамілію», допомагали батькові в полі тощо, то й появи їх на світ здебільшого очікували чоловіки (сс. Джурків, Угорники Коломийського р-ну, с. Тишківці Городенківського р-ну). Народження ж доньки частіше хотіли жінки, бо дівчатка менші, а тому їх начебто легше виношувати, вони стануть помічницями і, на відміну від хлопців, не схильні до бійок (сс. Велика Кам'янка, Баб'янка, Ліски Коломийського р-ну, с. Будилів Снятинського р-ну). Водночас дехто вважає за добре, як є в сім'ї «мішені» діти, тобто діти різних статей. Але часто респонденти просто зазначають: «коби дитина» і «шо Бог дав — то є». Якщо ж «Бог не давав», дехто звертався по допомогу до сільських знахарок, які, щоправда, не завше могли зарадити, а

² Однак жінки, все ж, наважувались запобігати вагітності і навіть переривати її. У с. Бортники на Тлумаччині для «затримання плоду» вони пили відвар тої (аконіту) або рути, а щоб попередити зачаття — відвар барвінку і воду, настояну на рожі [24, с. 221].

Іл. 5. Село Долина Тлумацького р-ну. Фото зі збірки Історико-краєзнавчого музею села

тому свої прохання селяни знову звертали до Бога [2, арк. 5, 12, 20, 31, 38, 62, 110; 4, арк. 8]³. Іл. 5.

Низку аналогій до розглянутих вірувань, звичаїв та обрядів можна відшукати в традиціях жителів інших регіонів України [5, с. 211—217; 6, с. 295—341; 8, с. 69—83; 9, с. 1—290; 11, с. 173—194; 12, с. 164—171; 13, с. 185—190; 14, с. 111—122; 15, с. 64—74; 16, с. 611—617; 17, с. 232—248; 19, с. 302—319]. Порівняльний аналіз таких обрядових чинностей дає змогу констатувати, що розглянутий етнолокальний варіант родильної звичаєвості Покуття має питомі українські риси, зберігаючи при цьому самобутній вияв. Прикметними особливостями досліджуваних явищ є їхня широка палітра і тривале збереження, а подекуди й побутування, що дає змогу продовжувати теренові розсліди і пошук нових звичаєво-обрядових реалій.

1. Архів Інституту народознавства НАН України. — Ф. 1. — Оп. 2. — Од. зб. 355 б. — Арк. 1—188 (Паньків М.І. Семья и семейный быт на Покутье (1850—1980) : дисерт. канд. истор. наук. — Ивано-Франковск, 1988. — 188 с.).
2. Архів ІН НАН України. — Ф. 1. — Оп. 2. — Од. зб. 698. — Арк. 1—116 (Горошко Л.М. Польові матеріали з Покуття (Коломийський, Городенківський, Тлумацький, Снятинський р-ни Івано-Франківської обл., 2013 р.)).
3. Архів ІН НАН України. — Ф. 1. — Оп. 2. — Од. зб. 704. — Арк. 1—164. (Серебрякова О.Г. По-

³ На досліджуваному терені дітям найчастіше пояснювали їхню появу тим, що їх приніс «бусьок» чи батьки знайшли їх у капусті. Рідкісне пояснення занотовано у с. Ліски на Коломийщині від 100-річної жінки: «... дитино, ... то ти з дощем упала... А я (мама. — Л. Г-П.) пішла хапнула та й до хати занесла» [2, арк. 7, 30, 64, 67, 71, 78, 96, 98, 100, 104; 3, арк. 131; 4, арк. 8, 17, 38].

- куття (польові матеріали, зібрані в Коломийському, Снятинському, Тлумачькому, Тисменицькому, Городенківському р-нах Івано-Франківської обл., 2013, 2014 рр.)).
4. Архів ІННАНУ. — Ф. 1. — Оп. 2. — Од. зб. 736. — Арк. 1—117 (Горошко-Погорецька Л.М. Тлумачький, Тисменицький, Городенківський р-ни Івано-Франківської обл., 2014 р.).
 5. Борисенко В.К. Родильні звичаї та обряди / В. Борисенко // Поділля: Історико-етнографічне дослідження. — Київ: Доля, 1994. — С. 211—217.
 6. Боряк О.О. Баба-повитуха в культурно-історичній традиції українців: між профанним і сакральним / О.О. Боряк. — Київ: Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського НАН України, 2009. — 400 с. — (Бібліогр.: с. 295—341).
 7. Возняк В. Село моє — України цвіт / В. Возняк. — Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2003. — 208 с.
 8. Гаврилюк Н. Народження дитини / Н. Гаврилюк // Українська родина: Родинний і громадський побут. — Київ, 2000. — С. 69—83.
 9. Гаврилюк Н.К. Картографирование явлений духовной культуры (По материалам родильной обрядности украинцев) / Н.К. Гаврилюк. — Киев: Наукова думка, 1981. — 290 с.
 10. Гвоздевич С. Деякі аспекти допологових звичаїв та обрядів українців Карпат / С. Гвоздевич // Народознавчі зошити. — 1998. — Зош. 3. — С. 278—280.
 11. Гвоздевич С. Локальні особливості родильної обрядовості українців Закарпаття / С. Гвоздевич // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Історія. — Ужгород, 2004. — Вип. 10. — С. 173—194.
 12. Гвоздевич С. Родильна обрядовість поліщуків / С. Гвоздевич // Полісся України: матеріали історико-етнографічного дослідження. — Львів, 1997. — Вип. 1. Київське Полісся. 1994. — С. 164—171.
 13. Гвоздевич С. Родильна обрядовість поліщуків Овруччини / С. Гвоздевич // Полісся України: матеріали історико-етнографічного дослідження. — Львів: ІН НАН України, 1999. — Вип. 2. Овруччина. 1995. — С. 185—190.
 14. Гвоздевич С. Родильна обрядовість українців / С. Гвоздевич // Народознавчі зошити. — 1997. — Зош. 2. — С. 111—122.
 15. Гвоздевич С. Родильні звичаї та обряди / С. Гвоздевич // Лемківщина. Історико-етнографічне дослідження. — Львів, 2002. — Т. 2. Духовна культура. — С. 64—74.
 16. Гузій Р. Родильні звичаї та обряди на Старосамбірщині (за матеріалами польових досліджень) / Р. Гузій, Л. Горошко // Народознавчі зошити. — 2010. — Зош. 5—6. — С. 611—617.
 17. Здоровега Н. Народні звичаї та обряди / Н. Здоровега // Бойківщина. Історико-етнографічне дослідження. — Київ: Наукова думка, 1983. — С. 232—248.
 18. Покуття. Історико-етнографічний нарис / авт. ідеї В. Марчук; гол. ред. А. Королько; рец. Г. Кожолянко, О. Сухий, В. Нагірний. — Львів: Манускрипт, 2010. — 455 с.
 19. Сявак Є. Сімейна обрядовість / Є. Сявак // Гуцульщина. Історико-етнографічне дослідження. — Київ, 1987. — С. 302—319.
 20. Толстой Н.И. Близнецы / Н.И. Толстой // Славянские древности: этнолингвистический словарь: в 5-ти т. — Москва: Международные отношения, 1995. — Т. 1: А-Г. — С. 191—193.
 21. Kolberg O. Dzieła wszystkie / O. Kolberg. — Wrocław; Poznań: Polskie Wydawnictwo Muzyczne; Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, 1961. — Т. 29: Pokucie. Cz. 1. — 358 s.
 22. Kolberg O. Dzieła wszystkie / O. Kolberg. — Wrocław; Poznań: Polskie Wydawnictwo Muzyczne; Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, 1963. — Т. 31: Pokucie. Cz. 3. — 241 s.
 23. Mroczko Ksawery Fr. Śniatyńszczyzna. (Przyczynek do etnografii krajowej) / Ksawery Fr. Mroczko // Przewodnik naukowy i literacki. — 1897. — Т. XXV. — Z. VI. — S. 481—498; Z. VII. — S. 577—595.
 24. Piotrowicz S. Znachorka i wróżka Jewdokia Bojczuk. Mat-ły folklorystyczne ze wsi Bortnik na Pokuciu / S. Piotrowicz // Lud. — 1907. — Т. XIII. — Zeszyt II. — S. 118—129; Zeszyt III. — S. 216—232.
 25. Локальна історія. — Електронний ресурс. — Режим доступу: <https://www.facebook.com/LokalnaIstoria/photos/pb.173162079529892.-2207520000.1473157423./568747603304669/?type=3&theater>.

Lesia Horoshko-Pohoretska

THE PRENATAL RITES OF THE DWELLERS OF POKUTTIA: SIGNS, INSTRUCTIONS, WARNINGS

The prenatal rites of the dwellers of Pokuttia on the basis of the published sources and field materials have been scrutinized in the article. Comparative analysis of ceremonial events allows concluding that considered local version of maternity ritualism has a primordial Ukrainian features and keeping the original expression in the same time.

Keywords: pregnant, baby, birth, signs, warnings, instructions, Pokuttia.

Леся Горошко-Погорецька

ДОРОДОВАЯ ОБРЯДНОСТЬ ЖИТЕЛЕЙ ПОКУТТЯ: ПРИМЕТЫ, ПРЕДОСТЕРЕЖЕНИЯ, УСТАНОВКИ

На основании опубликованных источников и полевых материалов рассмотрено дородовую обрядность жителей Покуття. Сравнительный анализ обрядовых явлений позволяет констатировать, что рассмотренный этнолокальный вариант родильной обрядности Покуття имеет исконно украинские черты, сохраняя при этом самобытность.

Ключевые слова: беременная, ребенок, роды, приметы, предостережения, установки, Покутье.